

Левун Ніна Віталіївна,

*кандидатка філологічних наук, доцентка, викладачка Дніпровського фахового педагогічного коледжу Комунального закладу вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради
м. Дніпро, Україна*

ПРО МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПП «УКРАЇНСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА Й ІНОЗЕМНА МОВА»: КРИТИЧНІ ЗАУВАГИ

1. Перше питання, що постає, коли знайомишся з освітньо-професійною програмою «Українська мова та література й іноземна мова», яку планують започаткувати в технічному виші: яка мета цієї програми? Адже філологів традиційно готують у класичних університетах і педагогічних ЗВО. Через те аргументація такого започаткування повинна бути досить переконлива й актуальна. У випадку з Придніпровською державною академією будівництва та архітектури, перед якою стоять важливі питання відбудови зруйнованих війною цивільних і промислових об'єктів, вважаємо за потрібне готувати в її стінах філологів-перекладачів для здійснення комунікації з іноземними фахівцями, готовими допомагати українським будівельникам. Отже, навчаючись за ОПП «Українська мова та література й іноземна мова», здобувачі освіти повинні добре вивчити спеціальну термінологію, з якою матимуть справу як під час усного синхронного, так і письмового перекладу. Маючи певний досвід у вивченні української науково-технічної термінології, дозволимо собі сформулювати деякі поради для практичної реалізації ОПП.

На наш погляд, для підготовки майбутніх фахівців у галузі перекладу, передусім технічного, однією з важливих навчальних дисциплін повинне бути термінознавство. У цьому курсі студенти засвоюють поняття терміна і термінології, вимоги до терміна як одиниці певної терміносистеми. У галузі будівництва й архітектури вже сформовано корпус термінів, з якими студенти можуть ознайомитися в спеціальних, переважно перекладних двомовних словниках, бібліографію яких наводимо в списку літератури [1–8]. Крім того, затверджено низку державних стандартів України, що містять терміни і визначення понять у галузі будівництва й архітектури, наприклад: ДСТУ Б А.1.1-15-94 «Система стандартизації та нормування в будівництві. Матеріали рулонні покрівельні та гідроізоляційні. Терміни та визначення». Познайомитися з усіма державними стандартами можна в Інтернеті, зареєструвавшись в особистому кабінеті.

Засвоєння студентами термінології повинно відбуватися паралельно з вивченням її позамовного боку, тобто структури будівельної справи, її складників. Важливими в цьому питанні є консультації з фахівцями-будівельниками та архітекторами. Озброєні спеціальними знаннями, перекладачі можуть сподіватися на успіх своєї роботи.

2. Викликає запитання дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» (5,5 кредиту). Зазвичай ця навчальна дисципліна є в програмах підготовки фахівців нефілологічних спеціальностей. Яке саме професійне спрямування у вивченні української мови мають на увазі автори ОПП «Українська мова та література й іноземна мова»? Адже сучасну українську мову студенти-філологи вивчають на професійному рівні (20 кредитів), крім того, програмою передбачені такі фахові дисципліни, як «Історія української мови та діалектологія» (6 кредитів) і «Стилістика української мови» (3 кредити). Можливо, знайомство з навчальною програмою цієї дисципліни, яку пропонують для філологів, зняло б виниклі питання. Ба більше, можна було б запропонувати або іншу назву, або скоригувати зміст дисципліни.

3. У розділі V. «Зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання» укладачі освітньо-професійної програми відповідно до Стандарту вищої освіти зі спеціальності визначили низку результатів навчання (РН), серед них:

«РН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності».

Однак для вивчення і засвоєння норм української літературної мови в ОПП не передбачена спеціальна навчальна дисципліна. Гадаємо, що курс «Стилістика української мови», у якому традиційно вивчають функційні стилі та стилістичні можливості мовних одиниць, треба доповнити розділом «Культура української мови» для докладного опрацювання всіх норм літературної мови відповідно до мовних рівнів. Саме такий підхід до вивчення норм літературної мови забезпечить, на наш погляд, формування культури мовлення випускників ЗВО.

4. Серед додаткових для освітньої програми результатів навчання в ОПП «Українська мова та література й іноземна мова» названо такий:

«РН21. Застосовувати теорії й володіти практичними навичками проектування, конструювання, моделювання освітнього процесу закладу загальної середньої освіти, складати різні види планів для організації процесу навчання українською мовою, враховувати психолого-педагогічні основи навчального процесу в школі та специфіку професійної викладацької діяльності».

Оскільки дисциплін психолого-педагогічного циклу в ОПП обмаль, то таких результатів навчання здобувачам вищої освіти набути важко. Вивчення «Психології» чи «Вікової психології» як предметів не передбачено зовсім. До складу варіативних навчальних дисциплін віднесено: «Методика викладання української мови» або «Зміст навчання української мови», «Практикум з методики викладання української мови» або «Практикум з викладацької майстерності на заняттях з української мови», аналогічні вибіркові дисципліни з методики викладання української літератури і методики викладання іноземної мови (усі по 3 кредити). Було б логічно, до методики викладання української літератури додати зарубіжну літературу, об'єднавши їх в один інтегрований курс.

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література й іноземна мова» передбачає також педагогічну практику в школі. Організувати таку в школі буде непросто, адже керувати нею повинні вчителі різних предметів – українські філологи і вчителі іноземної мови. Однак цілком зрозуміло, що педагогічний складник в аналізованій ОПП – це запорука працевлаштування випускників ПДАБА, оскільки в майбутньому дозволить керівникам освітніх закладів брати їх на роботу.

5. Утілюючи в життя ОПП «Українська мова та література й іноземна мова», адміністрації академії слід подбати про кадрове забезпечення програми, визначитися з випусковою кафедрою, її назвою. У засобах масової інформації треба організувати рекламну кампанію майбутньої програми для потенційних вступників.

Підсумовуючи, відзначимо, що аналізована освітньо-професійна програма цілком спроможна реалізувати основну свою мету – набуття здобувачами вищої освіти теоретичних та прикладних компетентностей у сфері філології. Укладачі програми прагнули втілити в неї, крім традиційних, інноваційні напрями в здобутті вищої освіти в Україні. Застосовуючи сучасні інформаційні й комунікаційні технології, випускники ЗВО зможуть виконати складні спеціалізовані завдання і проблеми професійної діяльності.

Отже, висловлені зауваження жодним чином не перекреслюють зробленого укладачами програми і спрямовані, як нам видається, передусім на вдосконалення ОПП «Українська мова та література й іноземна мова».

Література

1. Російсько-український технічний словник: 80000 термінів / Уклад. М. М. Матійко та ін. Київ: Держтехвидав, 1961. 648 с.
2. Російсько-український словник основних термінів у галузі будівництва / Уклад. Є. Г. Стоянов. Харків: ХПМГ, 1993. 19 с.
3. Практичний російсько-український словник термінологічних словосполучень з курсу «Метрологія, контроль якості та випробування в будівництві» для студентів / Уклад. Д. В. Даниш. Вінниця: Вінницький держ. тех. ун-т. 47 с.
4. Російсько-український словник. Будівництво / Уклад. М. Г. Ярмоленко та ін. За ред. Л. О. Симоненко, Д. С. Кривенко. Київ: Будівельник, 1994. 256 с.
5. Обухов Є. В., Обухова Р. І. Російсько-український словник енергобудівельника. Київ: ІСДО, 1995. 363 с.
6. Англо-руско-украинский терминологический словарь-минимум для студентов строит. фак. / Сост. Л. М. Деркач. Київ: ІЗМН, 1996. 143 с.
7. Короткий термінологічний словник-довідник з геодезії, землеустрою та будівництва / Уклад. Я. Лютий та ін.; за ред. Я. Лютого. Львів: ЛДАУ, 1998. 164 с.
8. ДСТУ // Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури / Уклад. Р. А. Шмиг, В. М. Боярчук, І. М. Добрянський, В. М. Барабаш; за заг. ред. Р. А. Шмига. Львів, 2010. 86 с.